

ARKIVVERKET

STATENS KARTVERK

v/Sidsel Kvarteig
Postboks 600 Sentrum
3507 HØNEFOSS

Dato	09.12.2021
Din ref.	
Vår ref.	2020/15830
Saksbehandler	GRHE/BEVAR

Vedtak om bevaring av trykkplater for kart

Vi viser til Statens kartverks henvendelse 4.9.2020 om avlevering av 350-400 trykkplater av kobber, aluminium og glass. Trykkplatene er skapt av identifiserbare grafikere hos Kartverket. Platene er å anse som originaler for fremstilling av amtskart, rektangelkart og gradteigskart i tiden 1801-1950.

Arkivverket ved arkivar Gro Hendriksen og konservator Monica Garrido besøkte Kartverket på Hønefoss 17. juni 2021. Arkivverket fikk se trykkplatene (den nedlagte Reproavdelingens arkiv) i Museumsmagasinet, øvrige dokumenter fra Grafikergruppens arkiv og dokumenter fra ulike divisjoner hos Kartverket, og fikk forklart hvordan platene inngikk i kartfremstillingsprosessen.

Bevaringsvurdering

Trykkplatene som nå ønskes avlevert, inngår i Fotogruppen/Grafikergruppens arkiv (den tidligere Reproavdelingen) som skal leveres til Arkivverket. Grafikergruppens arkiv må sees i sammenheng med arkiv etter Geodivisjonen, Landdivisjonen og Eiendomsdivisjonen.

Trykkplatene er laget av kobber, aluminium og glass, men kan likevel utgjøre dokumenter i et arkiv. Dokumentbegrepet ble utformet for å favne mer enn tradisjonell skrift på papir, jf blant annet forarbeidene til arkivloven (Ot.prp. nr 77 1991-92 Om lov om arkiv, s. 12). Som eksempel bevarer Arkivverket lydopptak, film, foto, inkludert negativer på glassplater. Trykkplatene er blitt til dokumenter ved at de er tilført informasjon fra oppmålinger i terrenget. Siktemålet har vært gjengivelse av informasjonen for trykking av kart. Platene ble brukt som utgangspunkt for å mangfoldiggjøre håndtegnede kart til trykte kart. Endringer i terrenget ble tegnet inn på kart, og deretter risset på platen, som så dannet grunnlag for reviderte kart. Trykkplaten gjengir det topografiske kartet speilvendt. Platene ble fremstilt ved at gravøren stakk og raderte i platene i Norges geografiske oppmålings lokaler.

Trykkplatene er bevaringsverdige fordi de inngår i kartfremstillingsprosessen, fra oppmåling ute i terrenget, til håndtegnet kart, via radering og riss i trykkplaten, til trykking av ferdig kart. Øvrige dokumenter i kartfremstillingsprosessen er Geodivisjonens observasjonsbøker, beregningsbøker, trigonometrisk grunnlag og fotodokumentasjon i marka. For Landdivisjonen er det bevart originalmålinger (håndtegnete kart), dagbøker, topografiske beskrivelser, stedsnavnsmateriale, administrative grenser, trykte kart, og fotodokumentasjon i marka, samt digitaliserte filer.

Trykkplatene har bevaringsverdi som del av Grafikergruppens arkiv, ved at de dokumenterer grafikergruppens funksjoner og Kartverkets virksomhet i tiden 1801-1950. Platene er unike, og vil gjøre det mulig å anskueliggjøre prosessen med å fremstille kart i perioden 1801-1950, på en

måte som ellers ikke vil være mulig. Trykkplatene kan knyttes til identifiserbare gravørere, og de spesielt vil kunne gi kunnskap om gravørenes virke. Det vil være interessant å se trykkplatene i sammenheng med øvrige kilder fra Grafikergruppens arkiv, som trigonometrisk grunnlag, fotodokumentasjon og dagbøker.

På grunn av format og materiale vil det kreve noe av Arkivverket å motta dem for bevaring. Mens film, foto, negativer og dessuten segl, er utbredt i Arkivverkets magasiner, har Arkivverket kun få tilfeller av dokumenter i metall. Arkivverket har ett tilfelle av film som grunnlag for trykking av kart. Arkivverket har noen gravplater av bly fra Gamle Aker kirke (1700-tallet). Det henvises til Arkivverkets seksjon for avlevering for det praktiske omkring avleveringen.

Konklusjon

Trykkplatene er bevaringsverdige og overføres til Arkivverket. Trykkplatene bør bevares slik at de kan både knyttes logisk sammen med arkiv etter Fotogruppen/Grafikergruppen og de ulike divisjonene i Kartverket.

Vedtak

Med hjemmel i arkivloven § 12, jf. Arkivforskriften § 16 vedtas at trykkplater for kart skal bevares.

Statens kartverk bes ta kontakt med Arkivverkets seksjon for avlevering ved Stian Norli stno@arkivverket.no for avtale om det praktiske omkring avleveringen. Vår partneransvarlige Runi Salomonsen er informert om vedtaket og vil være behjelpelig med å samordne Kartverket og Arkivverket.

Med hilsen

Espen Sjøvoll
avdelingsdirektør

Gro Kathrine Hendriksen
arkivar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter

Vedlegg